

Erasmushogeschool Brussel
Bachelor of Arts in
Digital Design & Development
(professioneel gerichte bachelor)

22 januari 2018

Inhoud

1	Samenvattend advies van de visitatiecommissie	3
2	Beoordeling per generieke kwaliteitswaarborg Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.	
2.1	Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau	4
2.2	Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsproces	5
2.3	Generieke kwaliteitswaarborg 3: evaluatie	9
3	Domeinspecifieke leerresultaten	12
4	Beoordelingsproces	13
5	Overzicht oordelen	14
	Bijlage 1: Basisgegevens over de instelling en de opleiding	15
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten	16
	Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie	17
	Bijlage 4: Programma locatiebezoek	18
	Bijlage 5: Overzicht van gebruikte of geraadpleegde documenten	20

1 Samenvattend advies van de visitatiecommissie

De commissie heeft kennisgenomen van de plannen voor de nieuwe opleiding Digital Design van de Erasmushogeschool Brussel. Het voornemen van de opleiding om als ondertitel of 'branding' van de opleiding 'Digital Experience Design' te kiezen sluit aan bij de ontwikkelingen in het vakgebied en het werkveld. De opleiding beoogt professionals op te leiden die creatief zijn ingesteld en op een autonome wijze in het beroepenveld kunnen opereren. Zij kunnen direct aan de slag bij bedrijven in de (digitale) ontwerp en ontwikkelindustrie. De commissie is positief over de mate waarin de opleiding aansluit bij de actualiteit en de wijze waarop dit is uitgedrukt in de domeinspecifieke leerresultaten. De commissie beveelt dan ook aan om de domeinspecifieke leerresultaten te valideren.

De commissie stelt vast dat het curriculum zodanig is opgezet dat het studenten in de gelegenheid stelt om alle domeinspecifieke leerresultaten te realiseren. Wel merkt de commissie op dat het aspect User Experience nog sterker in het curriculum kan worden uitgewerkt. De commissie meent dat dit aspect, mede gelet op de ondertitel 'Digital Experience Design' nog onvoldoende herkenbaar en uitgebreid in het voorgestelde programma aan bod komt. De commissie vindt het verder positief dat het curriculum duidelijke herkenbare leerlijnen bevat en studenten in staat stelt om praktische vaardigheden en kennis op te doen.

De opleiding traint studenten in een manier van denken en doen die bijdraagt aan de creatieve en conceptuele aspecten van hun prestaties in het ontwerp- en ontwikkelingsvak. De onderwijsvormen dragen bij aan realisatie van de doelstelling van de opleiding. De commissie beveelt de opleiding wel aan om nog sterker een sequentiële en minder lineaire opbouw van het programma na te streven. De commissie beveelt dit aan omdat sommige onderdelen enigszins geïsoleerd en laat in het programma aan de orde komen. Dit belemmert de integrale oefening van de diverse vaardigheden en kennis.

De commissie is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding het toetsbeleid vorm heeft gegeven. Er is door de opleiding veel aandacht besteed aan het realiseren van de randvoorwaarden voor een valide, betrouwbare en transparante toetsing. De opleiding toont daarmee dat de ontwikkeling van een creatieve professional met skills in ontwikkeling en kennis van ontwerpmethodiek haar ernst is. Die indruk wordt versterkt door de inzet van een zeer geschikt docententeam waarbij de kwantitatieve omvang recht doet aan de uitdaging waarvoor de opleiding zich gesteld ziet.

De visitatiecommissie (hierna: commissie) die de Bachelor of Arts in Digital Design & Development (professioneel gerichte bachelor) heeft beoordeeld, brengt een positief advies uit aan de NVAO. Zij baseert haar oordeel op het informatiedossier, het materiaal dat tijdens het locatiebezoek ter inzage lag en de gesprekken die tijdens het locatiebezoek zijn gevoerd.

Den Haag, 22 januari 2018

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding
Bachelor of Arts in Digital Design & Development (professioneel gerichte bachelor) van de
Erasmushogeschool Brussel,

Prof. Dr. Ben Schouten
(voorzitter)

Jetse Siebenga MSc.
(secretaris)

2 Beoordeling per generieke kwaliteitswaarborg

2.1 Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau

Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.

Bevindingen:

Digital Design & Development positioneert zich op het snijvlak van design, technologie en development en voegt hieraan een artistieke dimensie toe. De opleiding biedt de ruimte aan studenten om zich te ontwikkelen tot digital product designers die werken aan digitale technologieoplossingen als antwoord op creatieve en sociaal-maatschappelijke vragen voor een wereld in verandering. De nadruk ligt op het aanreiken en exploreren van bepaalde technische mogelijkheden in functie van de onderliggende vraagstelling, ter ondersteuning en in functie van creatief en oplossingsgericht denken, en ter ondersteuning van nieuwe ontwikkelingen. De artistieke focus is volgens vertegenwoordigers van het werkveld van belang bij het verbeteren van het contextbewuste karakter van technologische oplossingen. In deze context is design geen puur grafische aangelegenheid, techniek, communicatiemiddel of brand, maar meer een way of thinking waarbij oplossingen bedacht (concept design, ideation), onderzocht (research through design), ontwikkeld (human centered design en design thinking) en gecommuniceerd worden (graphic design, branding, storytelling).

De opleiding heeft afstemming gepleegd met het beroepenveld. De beroepsprofielen zijn zeer divers: Interaction Designer, Creative Director, Creative Technologist, UX Designer, Interactive Environments Designer, Digital Design Strategist, Consultant in Design Thinking & Innovation, Design Team leader, Project Manager, Digital Creative, Interaction Designer, Art Director, mediakunstenaar. Tegelijkertijd zal een groot deel van de afgestudeerden terecht komen in beroepen die vandaag nog niet bestaan. De opleiding beoogt studenten zo op te leiden dat ze stevig voorbereid zijn om zélf creatief en empathisch op zoek te gaan naar hun plaats, functie en profiel binnen deze veranderende context. Daardoor is het uitstroomprofiel divers.

De afgestudeerde is iemand die zowel design als development skills bezit en deze kan inzetten in complexe interdisciplinaire werkomgevingen. Het fysieke aspect (physical) is aanwezig in het maken van een product of toepassing. Beleving en empathie vormen een rode draad doorheen de opleiding. De afgestudeerde ontwerpt iets, voor iemand of voor een specifieke situatie en leeft zich in/heeft aandacht voor de context waarbinnen het ontwerp/product gemaakt wordt. Met architectuur en interieurdesign (spatial) is er eerder een raakvlak dan snijvlak. De afgestudeerde werkt binnen een bepaalde ruimtelijkheid en ondervindt zo de impact van interventies in een ruimte, maar zal zelf geen fysieke ruimtes ontwerpen.

De gedragsindicatoren situeren zich eveneens op het competentieniveau (integratie van kennis, vaardigheden en attitudes) en zijn een concretisering van de leerresultaten naar deelcompetenties die qua complexiteit en niveau te evalueren zijn tijdens het leerproces van de student. Het gaat bijvoorbeeld om (delen van) beroepstaken of beroepsgedrag die tijdens de opleiding op verschillende niveaus aan bod kunnen komen.

Overwegingen:

De commissie heeft kennis genomen van de domeinspecifieke leerresultaten. De leerresultaten vormen gezamenlijk een breed kader waarin alle voor het beroepenveld relevante aspecten aan bod komen. Ook komen alle vakinhoudelijke aspecten duidelijk aan bod. Zowel de sociaal-culturele context waarbinnen ontwerpen tot stand komen als de individueel-emphatische benadering van ontwerpen komen aan bod.

De opleiding hanteert een ondertitel voor het programma in het kader communicatie- en wervingsdoeleinden. Een dag voorafgaand aan de visitatie werd de commissie geconfronteerd met een voorstel voor wijziging hiervan, namelijk van digital product design naar digital experience design. De commissie heeft begrip voor deze wijziging die mede ontstaan is op basis van vragen vanuit het werkveld. De late termijn waarop dit voorstel de commissie bereikte gaf aanleiding tot gesprekken over (User) Experience en de rol hiervan in de opleiding en in het curriculum. De opleiding kiest een brede en holistische benadering, die het panel apprecieert. De keuze is door de opleiding weloverwogen en goed doordacht gemaakt en sluit aan bij relevante ontwikkelingen binnen de discipline.

De commissie vindt dat de opleiding zeer bewust heeft nagedacht over de spanning die bestaat tussen de opleiding van professionele bachelors en anderzijds de autonome kunstenaars. De idee achter de opleiding is dat het mogelijk moet zijn om creatieve, autonome dwarsdenkers op te leiden die inzetbaar zijn in een ontwerpproces. Deze dwarsdenkers geven mede vorm aan dit proces en beheersen de vaardigheden en technieken om dit proces te kunnen faciliteren. De commissie vindt de keuze om meer op dit ontwerpproces te focussen en niet direct op digitale oplossingen goed passen bij de inbedding van de opleiding in het domein der kunsten. Tegelijk sluit de opleiding hiermee ook aan op de vraag van het werkveld, dat zich kenmerkt als een economisch en procesgedreven industrie waarin de belangrijkste innovaties tot stand komen vanuit een autonome opvatting over de totstandkoming van bepaalde producties.

Tijdens de gesprekken blijkt de opleiding goed in staat om zich te positioneren ten opzichte van andere opleidingen. De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding een uniek en onderscheidende professional opleidt. De commissie meent dat de doordenking van het profiel op grondige wijze heeft plaatsgevonden en dat de opleiding een heldere positionering van de afgestudeerde voorstaat. Op basis daarvan is de commissie positief over standaard 1.

Oordeel: voldoende

2.2 Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsproces

Het onderwijsproces maakt het voor studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen:

Concrete doelstellingen

De domeinspecifieke leerresultaten zijn door de opleiding uitgewerkt in doelstellingen per onderdeel van de opleiding. Deze enkelvoudige doelstellingen geven aan welke kennis, vaardigheden of attitudes – die de bouwstenen zijn voor de geïntegreerde gedragsindicatoren en leerresultaten – in een specifiek opleidingsonderdeel beoordeeld

worden. Naast de concretisering in gedragsindicatoren stelt de opleiding de student ook in de gelegenheid om vormingsdoelen te behalen, die een concretisering vormen van de ontwikkeling van de professionele identiteit van de student. De vormingsdoelen zijn gericht op de ontwikkeling van de creatieve, professionele en reflectieve aspecten daarvan.

Onderwijsprogramma en werkvormen

Het curriculum organiseert zich rond de thematisch-inhoudelijke leerlijnen Design, Development, Context en Studio, en is verdeeld over zes semesters. De leerlijnen Design, Development en Context lopen niet parallel, maar voeden elkaar en komen samen in de Studio-leerlijn. Studio vormt het hart van de opleiding waarbij theorie, praktijk en praktijkgericht onderzoek met elkaar in dialoog gaan. Elk semester start met een introductieperiode van één of twee weken. Tijdens deze introductieperiode maakt de student kennis met een thematische context en krijgt hij een overzicht van de vaardigheden en kennis die tijdens het semester aan bod zullen komen. Na de introductieperiode start de Studio waarin studenten werken aan een aan het werkveld ontleende opdracht. Studenten werken gedurende het verdere semester aan deze opdracht. Tijdens deze periode reikt de opleiding kennis en vaardigheden aan en hanteert daarbij de volgende werkvormen:

- Interactieve hoorcolleges: Hoorcolleges verschaffen een theoretische basis en bereiden de student voor op het correct gebruik van vakjargon. Concepten, patronen en best practices worden aangereikt. Studenten komen in aanraking met de beroepsbeelden. Ze worden uitgedaagd om zelf/mee te denken via interactieve methoden.
- Werkcolleges en practica: In werkcolleges en practica passen studenten de aangereikte kennis toe binnen oefeningen en taken. Via individuele, klassikale en peer feedback krijgen studenten de vaardigheden onder de knie.

De studioperiode sluit af met een week waarin studenten zich voorbereiden op de presentatie. Studenten presenteren aan medestudenten en docenten maar ook aan studenten van andere opleidingen en vertegenwoordigers van het werkveld.

De semesters 5 en 6 bevatten het internationale project, de stage en de bachelorproef.

Toelatingsproef

De opleiding organiseert een toelatingsproef waarbij zij de studenten toetst op creativiteit, passie en empathisch vermogen. Bij aanmelding voor de opleiding vraagt zij studenten om zichzelf voor te stellen via een digitaal medium. Als ze worden uitgenodigd voor een kennismaking met de opleiding voeren ze ter plekke een opdracht uit. De opleiding beoordeelt de performance van studenten op basis van een beoordelingsmatrix en gedragsindicatoren. De opleiding rekent op een instroom van 90 studenten per jaar en wil niet groter groeien dan 200 studenten voor de opleiding als geheel.

Didactische benadering

De integrerende leeromgeving focust op het ontwikkelen van competenties inzetbaar in de beroepspraktijk. De student leert in een authentieke context, waarbinnen realistische, complexe beroepssituaties het uitgangspunt vormen. Het integreren van de eerder verworven doelstellingen is het meest zichtbaar in de studio's, het internationaal project, het internationaal semester, de stage en de bachelorproef.

De opleiding hanteert de filosofie van 'passion based learning' om uitdrukking te geven aan het onderwijsmodel. Studenten worden geïnspireerd en getriggerd om hun eigen creatieve identiteit als digital product designer te ontwikkelen. Ze worden gecoached en begeleid in hun persoonlijke, professionele en artistieke ontwikkeling. De studio's bieden studenten de ruimte om hun eigen interesses te ontwikkelen en uit te diepen. Daarnaast is het opleidingsonderdeel Explorations zo vormgegeven dat studenten in overleg met elkaar en docenten de mogelijkheid hebben om gastdocenten uit te nodigen, excursies te organiseren en zich op andere manieren te oriënteren. De student leert keuzes te maken en te reflecteren over zijn leerproces. Dit draagt bij aan het proces van 'leren leren' en 'levenslang leren'.

De verticale opbouw van het programma houdt rekening met de studiegewoonten van binnenkomende studenten. De eerste studio-opdracht is daarom relatief gestructureerd maar biedt een aantal vrijheidsgraden die studenten in staat stellen om zich een nieuwe manier van leren eigen te maken in de context van het artistieke beroep. In het eerste jaar nodigt de opleiding de student uit om het externe speelveld te verkennen maar ook de eigen persoonsvorming, creativiteit en technologische interessesfeer worden geëxploreerd en ontwikkeld.

In het tweede jaar raken studenten vertrouwd met de wereld van digitale technologie, het speelveld en de positie van zichzelf hierin. De student maakt kennis met de (commerciële) rol van digitale technologie, met het huidige en toekomstige werkveld, en met zijn eigen positie als digital product designer.

Het derde jaar benadrukt de individuele artistieke ontwikkeling van de student en van zijn positie binnen het technologische veld. De student wordt voorbereid op het afstuderen en zet zijn eerste stappen in het werkveld.

Uit de gesprekken met de verschillende delegaties leerde de commissie dat de methodologische en researchcomponent in het curriculum in verschillende onderdelen van het curriculum aan bod komt. Doordat dit niet als aparte leerlijn in het curriculum geïdentificeerd is was het voor de commissie niet direct te achterhalen wat de aard en omvang van het onderwijs op dit gebied is. Op basis van de gesprekken concludeert de commissie dat binnen verschillende modules en binnen de studio's aandacht is voor deze componenten. Binnen de modules maken studenten kennis met verschillende ontwerpmethoden en in de studio's passen zij verschillende ontwerpmethoden toe.

Opleidingsteam

Het voorgenomen opleidingsteam bestaat uit experts waarvan sommigen een belichaming zijn van de combinatie van development en design (techniek en kunst) die de opleiding voorstaat. Enkele docenten zijn toonaangevend in de sector. Daarbij beschikken vrijwel alle docenten over praktijkervaring in de sector van design en development.

Het studiomodel daagt de docenten uit om vak- en leerlijnoverschrijdend te werken, met de nodige coachende skills om het beste uit de studenten naar boven te halen. De opleiding kan putten uit de binnen de instelling aanwezige deskundigheid op de diverse gebieden (Techniek & kunst) en daarnaast is er ruimte voor het aanwerven van nieuwe stafleden. Het team bestaat uit 14 stafleden, de beoogde docent-student ratio is 1:10.

Voorzieningen

De commissie heeft kennis genomen van de plannen van de hogeschool om een campus te bouwen waar het merendeel van de artistieke opleidingen bij elkaar gebracht zullen worden, en waar ook de opleiding industrieel ingenieur van de Vrije Universiteit Brussel gehuisvest zal worden. Deze campus zal eind 2022 af zijn en ook de opleiding Digital Design en

Development zal daar gehuisvest worden. Tot die tijd zal de opleiding gehuisvest zijn in de reeds bestaande campus. Hierin zijn aanwezig een Medialab met 3D-scanners, motion capture-apparatuur, een chromakey-installatie, touchscreens, HD-videocamera's, geluidsofname-apparatuur en new media devices (drones, VR-brillen, leapmotion, 360-camera). In het Fablab komen de studenten terecht in een multidisciplinair en multifunctioneel lab met software- en hardwaretools en hoogtechnologische machines zoals lasercutters, vinylcutters, 3D-printers, computergestuurde freesmachines en draaibanken. Het Open Device Lab bestaat uit een testinstallatie van de belangrijkste tablets, smartphones en smart devices. De studenten kunnen gratis hightech apparatuur lenen.

Overwegingen:

Inhoud programma

De commissie meent dat de opleiding een interessant studieprogramma heeft ontwikkeld. De uitwerking van de domeinspecifieke leerresultaten in voor de opleiding specifieke leerdoelen met gedragsindicatoren en vormingsdoelen zorgt voor een adequate concretisering van het opleidingsprofiel. De commissie merkt op dat de nadruk op User Experience nog sterker in het curriculum kan doorgevoerd worden en dat de start van de opleiding met een voornamelijk tweedimensionale benadering tamelijk klassiek voorkomt. De commissie benadrukt het belang van een integrale en innovatieve benadering vanaf de start van de opleiding. Daarbij is tevens meer aandacht gewenst voor (smart) materials.

De inhoud van de opleiding biedt studenten de mogelijkheid om zich kennis en vaardigheden op het gebied van design en development eigen te maken en om zich te ontwikkelen tot autonome, creatieve professional. De commissie is door de gesprekken wel overtuigd geraakt van de wijze waarop en de mate waarin de opleiding studenten de gelegenheid biedt om de eindkwalificaties te bereiken. Hoewel de methodologische en researchcomponent voldoende aan bod komt in de verschillende onderdelen van het curriculum aan bod komt, beveelt de commissie aan om zichtbaarheid hiervan voor zowel studenten als docenten te vergroten, en hiermee recht te doen aan het belang hiervan voor de opleiding.

De commissie heeft begrip voor de breedte van de opleiding die ook in overeenstemming is met de door het werkveld gewenste profilering. Tegelijkertijd heeft de commissie met de opleiding gesproken over de mate waarin studenten in staat worden gesteld om zich te specialiseren en eigen interesses te ontwikkelen en zich zo te specialiseren. De commissie is er van overtuigd dat in het programma in principe in de studio's en de leerlijn explorations de ruimte bieden die hiervoor nodig is. De commissie dringt er bij de opleiding op aan om erop toe te zien dat het programma in de praktijk ook zo uitgevoerd wordt dat studenten zich in die programma-onderdelen voldoende specialiseringsruimte toe-eigenen.

Vormgeving van het programma

De opbouw van het programma beantwoordt aan de voor het ontwerpersonderwijs specifieke behoeften. De integratie tussen denken en doen komt in het curriculum op overtuigende wijze tot stand en studenten ontvangen met regelmaat feedback. Daarbij komt de commissie de opbouw wel enigszins lineair voor en had de opleiding kunnen kiezen voor een nog radicalere integratie van de verschillende onderdelen en thema's in combinatie met een sterkere sequentiële opbouw. Zo is bijvoorbeeld een belangrijk element voor het thema experience het oefenen van een empathische benadering. Die komt nu pas in het vijfde semester expliciet aan de orde. Daarnaast merkt de commissie op dat thema's die door technologische vooruitgang worden gedreven zoals artificial intelligence maar ook

blockchain technologie niet expliciet in het curriculum aan de orde komen maar er in verschillende onderdelen wel ruimte is voor die onderdelen. De commissie geeft de opleiding in overweging mee om de behandeling van dergelijke onderwerpen beter in het curriculum te verankeren.

Docententeam

De commissie heeft op basis van de CV's van docenten en gesprekken met docenten vastgesteld dat er een enthousiast en deskundig is gecommitteerd aan de opleiding. De commissie is onder de indruk van sommige experts die de opleiding aan zich heeft weten te verbinden en leidt hieruit af dat de opleiding in synergie is met haar omgeving. Zo hebben ook vrijwel alle docenten nog een praktijk naast hun docentschap. De commissie prijst het instellingsbestuur voor het commitment aan de opleiding zoals dat blijkt uit de beoogde student-staf ratio en de voorziene investeringen. De commissie beveelt de opleiding aan om bij eventuele uitbreiding van het team op zoek te gaan naar stafleden die expertise hebben op cutting-edge ontwikkelingen zoals Artificial Intelligence, UXP, Augmented Reality, Smart Materials en Blockchain.

Oordeel: voldoende

2.3 Generieke kwaliteitswaarborg 3: evaluatie

De opleiding beschikt over een toetsbeleid dat een adequaat evaluatiesysteem instelt, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.

Bevindingen:

De commissie heeft kennisgenomen van het toetsbeleidsplan waaruit blijkt dat de opleiding via het hanteren van zowel formatieve als summatieve toetsing en permanente en eindevaluatie, ervoor zorgt dat toetsing en beoordeling een sturende invloed hebben op het studiegedrag van studenten. Daarmee volgt de opleiding de tevens de competentiegroei en identiteitsontwikkeling van de student op.

De opleiding gebruikt hiervoor toetsmatrijzen en rubrics. Zo worden verdeel- en verbeterleutels gebruikt voor de scoring en zorgt de toetsmatrijs voor een evenwichtige spreiding van inhoud en een optimale herhaalbaarheid. Voor docenten zijn er aandachtspunten geformuleerd om de objectiviteit van de evaluaties te verhogen.

De ECTS-, studie-infociche en opdrachtenfiches schetsen aan studenten en docenten op welke inhoud er getoetst wordt en op welke wijze. Het werken met voorbeelden van examenvragen of goede voorbeelden van werkstukken toont studenten het niveau dat behaald moet worden. De opleiding maakt voor evaluatoren uit het werkveld en gastdocenten duidelijk wat hun rol is in de beoordeling. Zo heeft de commissie ook instructiedocumenten gezien die gemaakt zijn voor begeleiders van studenten die een stage lopen (apprenticeship).

De opleiding maakt gebruik van jury's om de studio's te beoordelen. Door gebruik te maken van jury's maakt de opleiding het mogelijk om intersubjectief naar een opdracht te kijken. Het bereiken van onderlinge overeenstemming onder verschillende experts geeft het oordeel een zekere objectiviteit.

Studenten komen reeds van bij de start van de opleiding veelvuldig in contact met het werkveld. Dit mondt uiteindelijk uit in een stage van 15 weken (aan een 4/5 regime) in het laatste semester. De kwaliteitseisen voor de stageplaatsen zijn vastgelegd in richtlijnenbundels voor student en bedrijf.

De toetsing van de stage omvat de evaluatie van de vooropgestelde soft en artistieke skills (50%), de beroepsvaardigheden (30%) en stagerapport, logboeken en self-assessment (20%). Als basis voor de evaluatie werkt de opleiding een SES-document (Schaal Evaluatie Stages) uit, met een overzicht van de competenties die de student dient te verwerven tijdens de stageperiode. De SES-competenties zijn gekoppeld aan het leerresultatenkader. De eindevaluatie komt tot stand tijdens een consensusbespreking tussen docent en mentor op basis van een stageverslag, een zelfevaluatie en evaluatie door de mentor. Het stageverslag bestaat uit een weergave van het 'product' van de stage en een ontwikkelingsportfolio. In het portfolio blikt de student terug op de opgedane ervaringen en documenteert hij de ontwikkeling in de vooropgestelde competenties.

De bachelorproef is vervat in de Major Studio en is het sluitstuk van de opleiding. Het dient een motiverend onderwerp te hebben, een uitdaging in te houden en voldoende complex te zijn. Onderwerpen kunnen voortkomen uit het werkveld, het kenniscentrum, uit samenwerking met andere instellingen of uit eigen ideeën. De student realiseert zelfstandig een werkstuk dat de unieke eigenheid als jonge digital product designer aantoont. De student krijgt een promotor en mentor toegewezen. De promotor (docent) volgt de werkzaamheden op, adviseert, ondersteunt en stuurt bij. De mentor (docent/bedrijf) is betrokken bij belangrijke inhoudelijke beslissingen. De student heeft verantwoordelijkheid over het proces. De bachelorproef wordt integraal getoetst, afgestemd op de leerdoelen. Dit gebeurt via een tussentijdse toetsing in januari en een eindtoetsing in juni. Een jury bestaande uit de promotor, docenten en enkele externe experts, staan in voor de eindevaluatie.

Overwegingen:

De commissie is onder de indruk van de nauwkeurige beschrijving van de toetsing van diverse elementen in de opleiding. De opleiding besteedt zowel in het toetsbeleidsplan als in de documenten rondom apprenticeship en de bachelorproef uitgebreide aandacht aan de kwaliteitsaspecten rondom toetsing. De commissie stelt op basis hiervan vast dat de opleiding heeft getoond zich stevig in te zetten voor toetsing die valide, betrouwbaar en transparant is. Daarbij komt de opleiding tot een goede balans tussen intersubjectieve beoordeling die in het artistieke domein 'usance' is en objectieve beoordeling die in het technologische domein gewoonlijk plaatsvindt. De opleiding kiest naar de mening van de commissie voor een daarbij aansluitend en gevarieerd palet van toetsvormen.

Voorts stelt de commissie vast dat die inzet heeft geresulteerd in heldere beschrijvingen van procedures en aandachtspunten die een rol spelen bij het ontwerpen en uitvoeren van de toetsing. Wat de commissie in de beschrijving mistte was een duidelijke toedeling van rollen en verantwoordelijkheden in de toetsing. De commissie beveelt de opleiding aan om dit voor de start van de opleiding helder uit te werken welke docent/expert voor welk onderdeel van de toetsing in welke hoedanigheid verantwoordelijk is. Het was voor de commissie nu niet direct helder wat de relatie is tussen de verschillende opleidingsonderdelen en de verschillende expertises.

De commissie heeft er hierom alle vertrouwen in dat de opleiding een zeer adequate toetspraktijk zal ontwikkelen. Daarbij speelt voor de commissie mee dat het docententeam ervaren is met het type toetsen dat binnen deze opleiding gepraktiseerd zal worden en waarbij veel aandacht is voor soft skills en ontwerpvaardigheden.

Oordeel: voldoende

3 Domeinspecifieke leerresultaten

De commissie meent dat de domeinspecifieke leerresultaten van de opleiding de behoefte vanuit het werkveld goed vertolken en bovendien aansluiten bij de relevante ontwikkelingen in het vakgebied. De commissie heeft geen noodzaak gezien tot aanvulling van die domeinspecifieke leerresultaten of om anderszins wijzigingen door te voeren.

De commissie stelt vast dat de domeinspecifieke leerresultaten van de nieuwe opleiding Bachelor of Arts in Digital Design & Development (professioneel gerichte bachelor) kaderen binnen de Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS). De niveaudecriptoren van het niveau 6 uit de VKS worden door de geformuleerde leerresultaten afgedekt. Bijgevolg kan de nieuwe opleiding terecht als een bachelor opleiding getypeerd worden.

De commissie adviseert de NVAO om de domeinspecifieke leerresultaten te valideren.

4 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het 'Toetsingskader nieuwe opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen – 2de ronde', zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 25 januari 2013.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Op 27 november ontving de commissie de aanvullende informatie van de opleiding. Tijdens een voorbereidende vergadering op 28 november heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens alle gesprekken van het locatiebezoek voorbereid.

Het locatiebezoek vond plaats op 29 november. Tijdens dit bezoek zijn de vraagpunten van de commissie aan de orde gesteld in de verschillende gesprekken. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 4. De commissie heeft alle informatie besproken en vertaald naar een oordeel op de drie generieke kwaliteitswaarborgen en een eindoordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van adviesrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het definitieve adviesrapport werd naar de NVAO gestuurd op 23 januari 2018.

5 Overzicht oordelen

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 2 weer.

Generieke kwaliteitswaarborg	Oordeel
1 Beoogd eindniveau	Voldoende
2 Onderwijsproces	Voldoende
3 Evaluatie	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

Bijlage 1: Basisgegevens over de instelling en de opleiding

Naam, adres, telefoon, e-mailadres, website instelling	Erasmushogeschool Brussel Nijverheidskaai 170 B-1070 BRUSSEL
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam associatie	Universitaire Associatie Brussel
Naam, functie, telefoon, e-mail contactpersoon	– Luc Van de Velde, Algemeen Directeur +32 2 559 02 68 Luc.van.de.velde@ehb.be – Frank Lanssens, Directeur Design & Technologie +32 2 559 02 50 Frank.lanssens@ehb.be
Naam opleiding (graad, kwalificatie, specificatie)	Bachelor of Arts in Digital Design & Development
Niveau en oriëntatie	Professioneel gerichte bachelor
Bijkomende titel	Geen
(Delen van) studiegebied(en)	Audiovisuele en beeldende kunst
ISCED benaming van het studiegebied	Humanities and Arts
Opleidingsvarianten: – Afstudeerrichtingen – Studietraject voor werkstudenten	– Geen – Geen
Onderwijstaal	Nederlands
Vestiging(en) opleiding	Brussel
Studieomvang (in studiepunten)	180 ECTS
Nieuwe opleiding voor Vlaanderen	Ja
Aansluitingsmogelijkheden en mogelijke vervolgopleidingen	Geen

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten

1. Gebruikt verschillende methodes om een probleemstelling te ontleden en tot een digitaal interactief concept te komen.
2. Past een creatieve werk- en onderzoeksmethodologie toe in de verschillende fases van een project om van probleemstelling tot werkend eindresultaat te komen.
3. Beschikt over de nodige artistieke ontwerpvaardigheden én kennis van het medium om een persoonlijk en creatief project te realiseren binnen het brede spectrum van digitale interactie.
4. Ontwikkelt digitale interactie met kennis en inzicht in de huidige technologische mogelijkheden en experimenteert met toekomstige mogelijkheden.
5. Vertrekt bij het ontwikkelen van een digitaal interactief project vanuit een kritischonderzoekende en empathische houding die zowel de individuele eigenheid als die van stakeholder en de context in rekening brengt.
6. Is communicatief en sociaalvaardig om in elke fase van een project te communiceren met specialisten en/of leken binnen een (inter)nationaal (bedrijfs)specifiek kader.
7. Volgt en evalueert kritisch domeinspecifieke internationale trends en evoluties én neemt deze op in een persoonlijk ontwikkelingsplan.
8. Positioneert zich binnen de internationale digitale, creatieve industrie en is zich bewust van de culturele en maatschappelijke impact van digitale interactie hierop.
9. Is sociaalvaardig om in een (interdisciplinair) project in samenspraak met anderen problemen op te lossen.
10. Heeft een kritische en onderzoekende houding t.o.v. eigen creaties.

Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie

Voorzitter:

Prof. Dr. Ben Schouten, Professor Playful Interaction aan de Technische Universiteit Eindhoven en Lector Design for Play and Civic Media aan de hogeschool van Amsterdam;

Leden:

- Janine Huizenga, hoofd Interactive Media/Design aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten Den Haag;
- David de Block, zaakvoerder en strateeg bij Internet Architects;
- Student-lid: Joris Solleveld, student Limnology and Oceanography aan de Universiteit van Amsterdam.

De commissie werd bijgestaan door:

- Liza Kozłowska, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator;
- Jetse Siebenga, Siebenga Advies, secretaris.

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de NVAO gedragscode.

Bijlage 4: Programma locatiebezoek

Locatie: Erasmushogeschool Brussel Nijverheidskaai 170 Brussel Datum locatiebezoek: 29 november 2017	
09u00-09u10	Onthaal visitatiecommissie
09u10-10u00	Besloten overleg visitatiecommissie en doornemen stukken ter inzage
10u00-10u30	Gesprek met bestuurlijk verantwoordelijken: Luc Van de Velde (Algemeen directeur) Ann Langenakens (Administratief directeur onderwijs en studentenzaken) Frank Lanssens (Directeur departement Design & Technologie)
10u30-10u45	Presentatie Digital Design en Development: Arno Geens (opleidingscoördinator) Ann Laenen (lid van het ontwikkelteam) Frank Lanssens (Directeur departement Design & Technologie)
10u45-11u30	Gesprek met opleidingsverantwoordelijken – kernteam: Arno Geens (opleidingscoördinator) Ann Laenen (lid van het ontwikkelteam) Frank Lanssens (Directeur departement Design & Technologie)
11u30-12u00	Lunch – besloten overleg visitatiecommissie
12u00-13u00	Rondleiding langs de voorzieningen: Pieter Steyaert (coördinator leerlijn Development) Gilles Rasson (administratief directeur financiën, facility en ICT) Ann Peeters (coördinator Medialab en Fablab Brussels) Christophe Benoit (senior onderzoeker Kenniscentrum Mobile & Wearable)
13u00-14u00	Gesprek met docenten: Jan De Coster (docent leerlijn Development) Annick Dhooge (kwaliteitszorgcoördinator en stagecoördinator) Arno Geens (coördinator leerlijn Studio's) Ann Laenen (coördinator leerlijn Context) Pieter Steyaert (coördinator leerlijn Development) Stefan Tilburgs (docent leerlijn Design) Kobe Vermeire (coördinator leerlijn Design) Valery Vermeulen (docent leerlijn Development en Context)
14u15-15u00	Gesprek met studenten: Selim Edeer (student, deeltraject 3 Multec, specialisatie 'Art & Technology') Florian Giroul (alumnus Multec, specialisatie 'Art & Technology') Nicole Horward (student, deeltraject 2 Multec, lid opleidingscommissie en departementsraad) Mira Keersmaekers (student, deeltraject 3 Multec, specialisatie 'Art & Technology') Bram Speekaert (student, deeltraject 3 Multec, specialisatie 'Art & Technology') Lilith Van Biesen (student, persoonlijk deeltraject Multec, specialisatie 'Mobile App & Web')
15u15-16u00	Gesprek met vertegenwoordigers van het werkveld: Ken Christiaens (Founder Icon Brussels) Christophe De Jaeger (Programme Manager BOZAR Art & Research, Founder Gluon)

	Ralps Dum (Scientific Officer <i>DG Connect</i>, Senior Expert European Commission) Co-Founder Brussels Creative, Co-Founder Creative Ring) Kris Meeusen (Creative Application Developer <i>Lab101</i>) Anner Tiete (Interaction Designer, Co-founder & Strategist Beyond.io) Kristel Van Ael (Creative Director Namahn, Docent product-service systems UAntwerpen) Wouter Van Den Broeck (Research Engineer Imec)
16u15-16u45	Gesprek met opleidingsverantwoordelijken: Arno Geens (opleidingscoördinator) Ann Laenen (lid van het ontwikkelteam) Frank Lanssens (lid van het ontwikkelteam)
16u45-17u30	Besloten overleg visitatiecommissie

Bijlage 5: Overzicht van gebruikte of geraadpleegde documenten

Informatiedossier opleiding/instelling

- Aanvraagdossier TNO Bachelor of Arts in Digital Design & Development (professioneel gerichte bachelor)
- Bijlagen bij het aanvraagdossier:
- Besluit van de Commissie Hoger Onderwijs inzake macrodoelmatigheid
- Lijst van afkortingen
- Domeinspecifiek Leerresultatenkader
- Matrix afstemming OLR/DLR
- Leerresultatenmatrix
- Inhoudsbeschrijving van de programmaonderdelen
- Beschrijving van het personeel: functieprofielen & korte CV's
- Investeringsplan

Aan NVAO verzonden op 24 november:

- Een toelichting bij de profilering van de opleiding als "Digital Experience Design".
- Een visuele voorstelling van het opleidingsprogramma.
- Het leerresultatenkader met bijhorende gedragsindicatoren.
- De ECTS-fiches van het eerste deeltraject.
- De ECTS-fiches van het tweede en derde deeltraject.

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek:

- Toelichting bij de profilering van de opleiding als Digital Experience Design
- Overzicht contacten brede werkveld
- Macrodoelmatigheid
- Besluit van de Commissie Hoger Onderwijs c.q. Vlaamse Regering inzake macrodoelmatigheid
- Missie en visie van de opleiding
- Domeinspecifiek leerresultatenkader
- Opleidingsspecifiek leerresultatenkader
- Matrix afstemming OLR / DLR
- Benchmark
- Didactisch concept
- Schematisch programmaoverzicht
- Jaarkalender 2018-2019
- Leerresultatenmatrix
- Onderwijs- en examenregeling
- Studentenbegeleidingsplan
- Beschrijving van het personeel: functieprofielen en CV's
- Berekening personeelsbezetting
- Voorbeeld beleidsplan
- Investeringsplan
- Regie Erasmushogeschool Brussel
- Voorbeeldrapporten m.b.t. kwaliteitszorg
- Documenten ter ondersteuning studeerbaarheid
- Beleidsplan Internationalisering

- Toelatingsproef
- Voorbeelden projecten Kenniscentrum Mobile & Wearable
- Toetsbeleid
- Apprenticeship
- Lijst van mogelijke apprenticeship-plaatsen
- Major Studio

Bijlage 6: Lijst met afkortingen

Ba	bachelor
ECTS	European Credit Transfer System
Ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
SES	Schaal Evaluatie Stages
UX	User Experience
VR	Virtual Reality

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op toetsing van de nieuwe opleiding Bachelor of Arts in Digital Design & Development (professioneel gerichte bachelor) van Erasmushogeschool Brussel.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 00
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer (005868)